

**ИНСТИТУТ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

ИЗВЕШТАЈ
за реализирана годишна програма за работа на
ИАРСМ за 2018 година

Извештај за реализирана годишна програма за работа на Институтот за акредитација на Република Македонија за 2018 година

I. Вовед

Согласно Законот за акредитација (“Службен весник на Република Македонија“ бр.120/09, 53/11, 41/14, 53/16 и 83/18), Институтот за акредитација на Република Македонија (во понатамошниот текст: ИАРМ) е јавна установа која врши работи и задачи на национално тело за акредитација во Република Македонија.

Акредитацијата е стручна постапка со која ИАРМ со доделениот сертификат формално ја потврдува оспособеноста (компетентноста) на телото да извршува определени задачи од областа на оцена на сообразност. Воедно, акредитацијата е дејност од јавен интерес.

Правната рамка на ИАРМ е определена со: Законот за акредитација; Статутот на ИАРМ; актите на Советот; актите на директорот на ИАРМ и останати записи.

Органи на ИАРМ се:

1. Совет
2. директор и
3. Одбор за надзор на материјално-финансиското работење.

Во рамките на процесот на акредитација, ИАРМ ги врши следниве активности:

- а. Акредитација на лаборатории за тестирање и калибрација
- б. Акредитација на медицински лаборатории
- в. Акредитација на тела кои вршат инспекција
- г. Акредитација на тела кои вршат сертификација.

II. Реализирани активности на ИАРМ во 2018 година

Согласно Програмата за работа на ИАРМ за 2018 година, донесена од страна на Владата на Република Македонија и објавена во “Службен весник на Република Македонија“ бр.21/2018, Институтот ги реализираше следниве активности:

1. Акредитациски активности

а. Статус на акредитирани тела

До крајот на 2018 година вкупно се акредитирани 221 тело за оцена на сообразност, од кои 177 акредитации се активни, а 44 акредитации се повлечени/ истечени/суспендирани/ на барање на телата или по службена должност.

Во 2018 година, акредитирани се вкупно 10 нови тела за оцена на сообразност, и тоа: 3 лаборатории за тестирање, 3 сертификациски тела за производи и 4 инспекциски тела.

Во 2018 година на дваесетина тела тела за оцена на сообразност им е доделена реакредитација, а кај останатите тела за оцена на сообразност, ИАРМ ги реализираше редовните надзори, во чии рамки беа изведени и прекугранични надзорни активности.

Врз основа на претходно преземените подготовки, Институтот отпочна со оценување по новиот стандард EN ISO 17025:2017.

Во бројот на акредитираните тела за оцена на сообразност се вбројуваат и акредитираните лаборатории при високо-образовните институции опремени од Владата на Република Македонија и медицински лаборатории определени од страна на Министерството за здравство, чија акредитација беше предвидена во овој владин проект.

Реализирани средства .....11.391.417,00 денари

2. Одржување на статусот на потписник на Договорот за взаемно признавање на сертификатите за акредитација со Европската организација за акредитација (EA-MLA) и проширување на опсегот во нова област

Во 2018 година верификуван е позитивниот Извештај од вториот редовен надзор што следеше по потпишувањето на Договорот за взаемно признавање на сертификатите за акредитација со Европската организација за акредитација (EA-MLA).

Имено, согласно Правилата и Програмата за работа на Европската организација за акредитација (EA), работата на ИАРМ во областа на акредитацијата, востановениот систем за управување со квалитет, како и целокупното организациско, структурно и менаџментско работење и управување на ИАРМ беше предмет на редовна надзорна оцена за потпишаниот Договор и пријавеното проширување во нова област. Финалниот извештај од оценката со позитивна препорака за одржување на потписничкиот статус на Договорот и проширување на опсегот на истиот за нова област-сертификација на системи за управување беше усвоен од страна на МАК Комитетот на EA на есенскиот состанок одржан во месец октомври 2018 година.

Одржувањето на важноста на потпишаниот меѓународен договор за взаемно признавање на резултатите од акредитациите склучен со EA е предуслов за одржување и на меѓународните договори за признавање на резултатите од акредитациите склучени со: Меѓународната организација за акредитација на лаборатории (ILAC-MRA) и Меѓународниот форум за акредитација (IAF-MRA).

Реализирани средства .....959.247,00 денари

3. Организирање и учество на обуки

а. Во согласност со Годишниот план за обуки на ИАРМ за 2018 година и интерните процедури за обука на ИАРМ, ИАРМ ги организираше следниве обуки:

- Обука за EN ISO/IEC 17011:2017
- Обука за водечки и технички оценувачи по стандардот МКС EN ISO/IEC 17025:2018
- Обука за оценувачи и експерти на ИАРМ
- Обуки за оценувачи за примена на документот на ILAC-P14 и обуки за начинот на
- изразување на опсегот во пријавата за акредитација, прилогот кон сертификатот и др. документи

- Обука за барањата на стандардот EN ISO/IEC 17021-1:2015 и важечките упатства
- Обука за вработените во ИАРМ за примена на DMS софтвер на ИАРМ.

Како резултат на реализираните обуки, ИАРМ ги надгради институционалните капацитети преку едукација како на редовно вработените, така и на надворешните соработници.

б. Проектни активности

Во 2018 година, ИАРМ учествуваше во реализација на следниве меѓународни проекти:

❖ ПТБ-активности

Преку ПТБ проектот “Промоција на регионалната соработка во Југоисточна Европа на полето на инфраструктура за квалитет во органското производство“ реализирано е учество на:

- Работилница „Инспекции за сточарско и растително производство базирани на ризик“
- Работилница на тема „Инспекции во пчеларство базирани на ризик“

❖ Проект за инфраструктура на квалитет на Земјите од Западен Балакан

- Работилница за примена на новата верија на EN ISO/IEC 17025:2017
- Обука за EN ISO/IEC 17011:2017

в. Човечки ресурси

Грижата за компетентни човечки ресурси како предуслов за квалитетно спроведување на постапките за акредитација е во надлежност на Комитетот за оцена на лица. Покрај редовните активности за ажурирање на досиејата на сите членови на листата за оценувачи и експерти, Комитетот ја следеше и реализацијата на Планот и програмата за обуки за оценувачи, со цел надградба на листата на оценувачи и експерти на ИАРМ, согласно процедурите на Европската организација за акредитација (EA).

Како резултат на одржаните обуки компетентноста на домашните оценувачи и експерти од повеќе области континуирано се одржува и зајакнува, поради што при изведување на оценките во оценувачките тимови се ангажираат поголем број домашни оценувачи/експерти. Истото беше и приоритетна цел на ИАРМ во сите овие изминати години на делување. Ангажирањето на оценувачи-експерти од регионот се сведува на случаи од неопходна потреба за тоа, како што е судир на интерес помеѓу оценувачот и телото за оцена на сообразност или при развој на нови шеми за акредитација.

Оттука, следува заклучок дека Институтот во потполност ги реализира сите активности предвидени под оваа ставка во Програмата за работа на ИАРМ за 2018 година.

Персоналот на ИАРМ го сочинуваат 16 редовно вработени, од кои 14 лица се со статус на административни службеници. Согласно Законот за административни службеници изведен е и процес на оценување на нивната работа.

Согласно пројавените потреби на ИАРМ и постојаниот оглас за оценувачи објавен на интернет страната на ИАРМ, во 2018 година бројот на поднесени пријави за оценувачи е зголемен. Листата на оценувачи на ИАРМ ја сочинуваат: 19 водечки оценувачи и 2 водечки оценувачи во обука, 64 технички оценувачи, 7 оценувачи во обука и 39 експерти. Планот за надзор на оценувачите се реализираше по планираната динамика.

Од вкупниот број на водечки оценувачи, 8 се редовно вработени во ИАРМ.

Реализирани средства .....7.572.813,00 денари

4. Соработка со државни органи на Република Македонија

Во 2018 година, ИАРМ учествуваше во работата на Техничките комитети при Институтот за стандардизација на Република Македонија.

Во текот на 2018 година, редовно се реализираа активни учества во работните групи при Министерството за економија, а се соработуваше и со Министерството за информатичко општество и администрација.

Реализирани средства .....0,00 денари

5. Промовирање на системот на акредитација

Во 2018 година беа одржани следниве промотивни настани:

- Под мотото „Акредитацијата: Обезбедување на побезбеден свет“ на 30 ноември Институтот за акредитација на Република Македонија со пригодна свеченост го одбележа Светскиот ден на акредитацијата;

На настанот присуствуваа бројни гости, претставници на Владата на Република Македонија, јавниот сектор, научно-образовни институции, здравствени установи, соработници, претставници на телата за оцена на сообразност и новинари;

- Во рамки на одбележувањето на Светскиот ден на акредитацијата, ИАРМ издаде соодветна брошура под мотото “Акредитација: Обезбедување на побезбеден свет”. На настанот ИАРМ организираше промоција за доделување на Сертификатите за акредитација на телата за оцена на сообразност акредитирани во текот на 2017/18 година, а беше промовиран и Годишниот билтен за работата на ИАРМ за 2017 година. Промоцијата се одржа во хотелот Континентал, во Скопје. Настанот беше покриен и со соодветни медиумски извештаи;

- Во 2018 година, ИАРМ издаде редовен „Годишен извештај за работењето на ИАРМ во 2017 година“;
- ИАРМ издаде две брошури на теми; „ИЛАК-Договор за взаемно признавање” и „Акредитација: Краток водич за владата и регулаторите”.

Реализирани средства .....944.000,00 денари

6. Работа на Советот на ИАРМ и Одборот за надзор на материјално финансиско работење на ИАРМ

Во 2018 година Советот на ИАРМ беше докомпетиран во поглед на бројот на членовите, а четирите владини претставници и натаму се со статус на в.д. членови. Советот на ИАРМ одржа 8 редовни седници.

Во 2018 година Советот согласно своите надлежности, меѓу другото, спроведе две постапки за избор на директор на Институтот, но и во двата случаи не беше добиена согласност во владина процедура за извршениот избор на кандидати.

Одборот за надзор на материјално-финансиското работење на ИАРМ отпочна со работа по именување на два члена од вкупно три во месец април 2018, а подоцна составот беше докомпетиран со именување на уште еден член. Одборот за надзор на материјално-финансиското работење одржа 11 редовни седници.

Реализирани средства .....988.322,00 денари

7. Меѓународни активности

Во 2018 година ИАРМ имаше повеќе меѓународни активности:

- ИАРМ активно ја следи и учествува во работата на Европската организација за акредитација. Вработените од ИАРМ учествуваа во работата и на Комитетите на Европската организација за акредитација (ЕА МАК, Комитет за лаборатории, Комитет за инспекциски тела, Комитет за сертификациски тела, Комитет за хоризонтална хармонизација, Комитетот за комуникација и публикација, како и во работните групи кои функционираат во рамки на одделни комитети);

- ИАРМ како полноправен член учествуваше во работата на Светската организација за акредитација (ILAC - International Laboratory Accreditation Cooperation) и Меѓународниот форум за акредитација (IAF);

- ИАРМ навремено ги подмири обврските на име годишна членарина за 2018 година во Европската и Светската организација за акредитација, како и во Меѓународниот форум за акредитација;

- ИАРМ учествуваше во работата на Поткомитетот за трговија, индустрија, царина и даноци, како и во НПАА;

- Оценувач од ИАРМ учествуваше во оценки во организација на ЕА за peer evaluation;

Со останатите институти за акредитација од регионот, со кои ИАРМ веќе има потпишано билатерални договори, соработката се одвива континуирано. Во рамките на овие договори, ИАРМ ги реализира следниве активности:

- Учество во заеднички обуки;

- Заемни сведочења при изведување на оценки;

- Заеднички активности во рамките на регионалниот ИПА проект;

- Размена на експерти со акредитационите тела на Србија, Хрватска и Бугарија;

- Учество на редовен Годишен состанок на телата за акредитација од регионот во Белград;

- Учество на меѓународната манифестација „Недела на квалитет 2018“ во Белград;

- Учество на меѓународна конференција „Компетентност на лаборатории“ во организација на KROLAB, Хрватска

- Учество на конгрес на оценувачи во организација на Рускиот федерален сервис за акредитација

Реализирани средства .....1.472.785,00 денари

8. Менаџмент и тековно работење на ИАРСМ

Редовно се одржуваа и надградуваа: техничките ресурси неопходни за секојдневно извршување на работните обврски, како и други тековни одржувања во функција на обезбедување на соодветни услови за извршување на работните обврски.

Согласно барањата на новото издание на меѓународниот стандард EN ISO/IEC 17011:2017, кој е основен стандард за работа на ИАРСМ, во текот на транзициониот период за отпочнување со негова примена, реализирани се учества на обуки за вработените, по што следи интерна подготовка за ревизија и усогласување документите од системот за управување со квалитет.

Реализирани средства..... 1.319.494,00 денари

III. Заклучни согледувања

Врз основа на претходно изнесеното, може да се заклучи дека ИАРСМ во целост ги реализираше активностите предвидени во Програмата за работа на ИАРМ за 2018 година.

Успешната реализација на планираните активности е мерлива преку зголемениот број на доделени сертификати за акредитација, одржување на постојните акредитации, зајакнати компетенции на вработените во ИАРСМ и надворешните соработници, одржување и надградување на ефективен систем за управување со квалитет, одржување на меѓународниот углед и статус на ИАРМ (преку одржување на важноста на меѓународните договори: EA-MLA, ILAC-MRA и IAF-MLA договорот) потврдени преку успешно реализираниот втор редовен надзор, одржување на билатералната соработка со други национални тела за акредитација, соодветна промоција на системот на акредитација, прекугранични акредитациски активности, како и паралалено активно делување на домашен план.

в.д.директор

Наташа Несторовска-Спасовска
